

ETIŠKO ELGESIO KODEKSAS **VERSLO PARTNERIAMS**

Būdami transporto sektoriaus atstovais, siekiame ne tik mažinti savo poveikį klimatui, bet ir saugoti bei ginti žmogaus teises, vadovautis etiško ir sąžiningo verslo principais, užtikrinančiais įmonės skaidrią veiklą ir sąžiningą konkurenciją.

Šiais etiško veikimo principais vadovaujamės ne tik GBY įmonių grupės (toliau – GBY) veikloje, bet ir siekiame bei stebime, kad mūsų partneriai ir tiekėjai jais vadovautųsi. Šiame kodekse verslo partneriams aprašomi bendradarbiavimo principai bei su žmogaus teisėmis ir aplinkosauga susiję lūkesčiai, kuriuos GBY įmonių grupė kelia savo verslo partneriams. Tad visos įmonės, susijusios verslo santykiais su GBY, kviečiamos laikytis šiame kodekse numatytų principų savo kasdienėje veikloje bei skleisti šią praktiką savo tiekimo grandinėse.

Kodeksas parengtas remiantis Jungtinių Tautų „[Visuotinė žmogaus teisių deklaracija](#)“, Jungtinių Tautų [Pasauliniu susitarimu](#) bei organizacijos „Ethical Trading Initiative“ darbo praktikos kodeksu „[ETI Base Code](#)“.

Šiuo Etikos kodeksu GBY taip pat ragina savo verslo partnerius ir klientus laikytis LR įstatymų bei tos šalies, kurioje veikia, įstatymų. Kyšininkavimas ir bet kuri kitų rūšių korupcija yra draudžiama. Verslo partneriai taip pat turi vadovautis visais kitais profesiniais standartais, kurie taikomi jų veiklos sektoriuose.

1. Draudžiama diskriminacija

Verslo partneriai turi užtikrinti lygių teisių ir galimybių savo darbuotojams laikymąsi ir vengti bet kokios rūšies diskriminacijos. Diskriminacijos turi būti vengiama visose veiklos srityse ir procesuose: įdarbinimas, mokymai, kvalifikacijos kėlimas, atlyginimas, skatinamosios priemonės, atleidimas, išėjimas vaiko auginimo atostogų, ligos atveju, išėjimas į pensiją ir drausminės priemonės. Nė vienas asmuo negali būti diskriminuojamas ar turėti mažiau galimybių dėl savo amžiaus, negalios, etninės kilmės, šeiminės padėties, lyties, odos spalvos, narystės darbuotojų organizacijose, tautybės, politinių įsitikinimų, religijos arba tikėjimo, seksualinės orientacijos, nėštumo, socialinio statuso, turinės padėties, kitų asmeninių savybių arba kitų objektyviai nepateisinamų priežasčių.

2. Lygybė ir teisingumas

Žmonės, kurie dirba tą patį ar lygiavertį darbą, ir jų kompetencijos, stažas ar kitas pamatuojamas veiklos ar gebėjimų rodiklis atitinka – be jokios diskriminacijos – turi gauti tokį patį atlyginimą. Visiems, turintiems tam reikalingą išsilavinimą, darbo stažą, gebėjimus ir kompetencijas, turi būti sudaromos vienodos sąlygos tobulėti ir siekti karjeros įmonėje.

3. Sąžiningas ir pagarbus elgesys

Privalu gerbti kiekvieno žmogaus prigimtinę laisvę, orumą ir teisę į lygybę. Turi būti užtikrinama, kad nė vienas asmuo nepatirtų šiurkštaus arba žiauraus elgesio darbo vietoje ar atlikdamas savo darbą kitur, taip pat nepatirtų seksualinio priekabiavimo, fizinių bausmių, psichologinės ir fizinės prievartos, patyčių ar įžeidinėjimų, grasinimų. Darbuotojai turi jaustis saugūs ir laisvi priimti sprendimus, laisvai išsakyti savo nuomonę, kad jų niekas nežeimintų, nemenkintų jų orumo, nežeistų nei fiziškai, nei psichologiškai.

4. Jokio priverstinio darbo

Verslo partneriai negali naudoti priverstinio darbo jėgos. Turi būti užtikrinama, kad darbuotojai ar kiti su įmonės veikla susiję asmenys nebus verčiami dirbti prieš jų pačių valią, taikant grasinimus ir šantažą. Darbas turi būti laisvai pasirenkamas, išlaikant asmens teisę, laikantis galiojančių įstatymų, nutraukti darbo sutartį.

Turi būti užtikrinama, kad įmonėje nebūtų priespaudos, išnaudojimo, žeminimo ir moderniosios vergijos apraiškų.

5. Vaikų darbas draudžiamas

Bet kokia vaikų darbo forma yra draudžiama. Verslo partneriai turi laikytis nacionalinių įstatymų ir tarptautinių teisės aktų bei deklaracijų, susijusių su nepilnamečių apsauga. Asmenys, nesulaukę pilnametystės, neįdarbinami.

6. Darbo užmokestis ir darbo laikas

Darbo užmokestis turi būti mokamas vadovaujantis šalies, kurioje vykdoma veikla ir samdomi darbuotojai, įstatymais ir darbo sutartimi, kuri negali prieštarauti galiojantiems teisės aktams. Taip pat turi būti mokamos teisės aktuose numatytos socialinės išmokos. Apie darbo užmokesčio struktūrą darbuotojams turi būti pranešama reguliariai ir jiems suprantama forma. Visos iš darbo santykių kylančios pareigos turi būti išdėstytos raštu darbuotojo darbo sutartyje.

Darbuotojai turi dirbti ne ilgiau nei tai yra leidžiama pagal darbo laiką reglamentuojančius įstatymus, ir turi teisę naudotis įstatymo numatytais pertraukomis.

Viršvalandžiai turi būti savanoriški ir apmokami įstatymų numatyta tvarka arba jie turi būti kompensuojami laisvu laiku, jei tam neprieštarauja pats darbuotojas.

7. Asociacijų laisvė ir teisė į kolektyvines derybas

Turi būti garantuojama teisė į asociacijų laisvę ir kolektyvines derybas. Darbuotojai turi teisę vadovaudamiesi teisės aktais rengti susirinkimus, steigti profesines sąjungas ir darbuotojų atstovybes ar prie jų prisijungti. Darbuotojai taip pat turi teisę į kolektyvines derybas ir įstatymuose numatytą teisę streikuoti.

Šių teisių įgyvendinimas negali būti baudžiamas jokiais priemonėmis.

8. Saugi aplinka ir sveikata

Verslo partneriai turi užtikrinti saugią darbo aplinką, galiojančių saugos standartų laikymąsi. Darbo vieta turi atitikti galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus. Draudžiamas bet koks pagrindinių žmogaus teisių pažeidimas darbo vietoje, įmonės patalpose ar veikiant įmonės vardu. Ypatingai svarbu laikytis priešgaisrinės saugos ir būtinosios pagalbos, esant avarinėms situacijoms, reikalavimų.

Darbuotojai privalo turėti atliekamam darbui reikalingus gebėjimus bei kvalifikacijas ir darbo vietoje būti reguliariai mokomi sveikatos ir saugos klausimais. Darbo vietoje taip pat turi būti užtikrinta tinkama švara bei higiena. Jei suteikiamas darbuotojams apgyvendinimas, šiems patalpoms atitinkamai taikomi tie patys reikalavimai.

Turi būti paskirtas darbuotojų sveikatos ir saugos atstovas, atsakingas už sveikatos ir saugos standartų nustatymą ir laikymąsi darbo vietoje.

9. Drausminės priemonės

Drausminės priemonės turi būti taikomos laikantis nacionalinės teisės aktų reikalavimų ir tarptautiniu mastu pripažintų žmogaus teisių. Negalima taikyti bet kokių nepagrįstų drausminių priemonių, ypač atsisakyti mokėti darbo užmokestį, socialines išmokas, negrąžinti asmens dokumentų ar drausti palikti darbo vietą.

Samdydami privačius apsaugos paslaugų teikėjus, verslo partneriai turi užtikrinti tinkamas jų priežiūros, kontrolės ir instruktavimo priemones, visų pirma siekiant užkirsti kelią kankinimams, žiauriam, nežmoniškam ir žeminančiam elgesiui, sužalojimams ir žūtims bei asociacijų laisvės teisių pažeidimams.

10. Pasitikėjimas, sąžininga partnerystė ir konkurencija

Darbas su klientais, verslo partneriais ir tiekėjais grindžiamas abipusiu pasitikėjimu. Laikomasi bendrų susitarimų ir konfidencialumo. Tiek veikiant Lietuvoje, tiek už jos ribų, turi būti laikomasi įstatymų, tarptautinių susitarimų ir teisės aktų, kurie garantuoja sąžiningą konkurenciją ir veiklą. Palaikomas pagarbus santykis su konkurentais. Įmonės turi veikti pagal konkurenciją reglamentuojančius teisės aktus ir laikytis sąžiningo, skaidraus ir etiško verslo principų.

11. Skaidrumas

Skaidrumas, pasitikėjimas, atsakomybė ir bendradarbiavimas - tai yra vertybės, kurias savo veikloje siekiame išlaikyti, puoselėti ir apsaugoti. Netoleruojama jokia korupcijos forma. Darbuotojai, kurių pareigos ir veikla įmonėse gali būti labiau pažeidžiamos skaidrumo ir korupcijos atžvilgiu, turi būti pokalbio metu apmokomi, kaip turi elgtis, kad jų veiksmai nebūtų traktuojami kaip galimai neskaidrūs (kyšis, bandymas papirkti, spaudimas ir pan.) ir galėtų pakenkti įmonės reputacijai bei sugriautų visuomenės ir pačių darbuotojų pasitikėjimą. Darbuotojai nedovanoja ir nepriima dovanų, kurios teikiamos siekiant kokios nors naudos. Kiekvienas darbuotojas turi teisę ir galimybę pranešti, jei įtaria ar pastebėjo, kad kažkas įmonėje veikia neskaidriai ar pažeidžia įstatymus.

Būtina stebėti ir nusistatyti saugiklius, kad įmonėje būtų išvengta interesų konflikto. Kiekvienas asmuo, kurį ruošiamasi įdarbinti, turi informuoti dėl galimo interesų susikirtimo jam pradėjus dirbti įmonėje. Darbuotojai raginami vengti situacijų, kurios gali sukelti interesų konfliktą. Kilus abejonei ar pastebėjus įtarimą keliančią situaciją, darbuotojas privalo pranešti apie tai savo vadovui ar už įmonės veiklos skaidrumą atsakingam asmeniui, kuris garantuoja konfidencialumą.

12. Sąsajos su politika

Neremiame politinių partijų ir kaip įmonė nedalyvaujame politinėje veikloje jokia forma, tad kviečiame ir savo verslo partnerius laikytis šių principų.

13. Konfidencialumas

Kiekvienas darbuotojas turi būti supažindinamas ir jam aiškiai išdėstoma, kad bet kokia įmonės vidinė informacija, kuri neskelbiama viešai, yra konfidenciali, saugoma pačios įmonės, ir jos negalima atskleisti tretiesiems asmenims – šeimos nariams, draugams ar kitiems, kurie nedirba įmonėje. Atskleidus konfidencialią įmonės informaciją, darbuotojui gali būti taikoma teisinė atsakomybė. Įsipareigojimas saugoti konfidencialią įmonės informaciją ir teisinė atsakomybė sulaužius šį įsipareigojimą išlieka ir išėjus darbuotojui iš darbo įmonėje. Darbuotojai, be įmonėje už komunikaciją atsakingo asmens leidimo, negali žiniasklaidoje ir viešojoje erdvėje (taip pat ir socialiniuose tinkluose) komentuoti, pasisakyti ar reikšti nuomonę klausimais, kurie yra susiję su įmonės veikla. Net jei skelbiama informacija ar nuomonė nėra tiesiogiai susijusi su įmonės veikla, darbuotojas negali komentuoti ar viešai reikšti minčių, kurios žėistų, žemintų kitus asmenis, jų grupes, ir taip galėtų pakenkti įmonės reputacijai. Pagarba yra būtina tiek veikiant įmonės viduje, tiek ir su suinteresuotomis šalimis.

14. Priežiūros institucijomis

Veikiame skaidriai, laikomės Lietuvos Respublikos įstatymų ir mokame mums priklausančius mokesčius. Bendradarbiavimas su priežiūros institucijomis yra grindžiamas pasitikėjimu ir pagarba.

15. Santykis su bendruomenėmis

Įmonės veikla gali apimti ne tik skirtingus šalies regionus, bet ir vietas kitose šalyse. Tad labai svarbus glaudus bendradarbiavimas su žmonėmis, kurie gyvena tose teritorijose, kur vykdoma su įmone susijusi veikla.

16. Aplinkosauga

Turi būti laikomasi visų su aplinkosauga susijusių teisės aktų ir reglamentų. Įmonės veikla turi atitikti teisės aktų reikalavimus dėl atliekų tvarkymo, emisijų kontrolės, vandens išteklių apsaugos ir taršos. Įmonės turi laikytis visų teisės aktų reikalavimų dėl pavojingų medžiagų, jų laikymo, tvarkymo ir šalinimo. Darbuotojai turi būti išmokyti, kaip teisingai tvarkyti ir elgtis su pavojingomis medžiagomis, taip pat ir kaip teisingai rūšiuoti bei atiduoti perdirbėjams ir atliekų tvarkytojams kitas atliekas.

17. Gamtos ištekliai ir poveikis aplinkai

Turi būti užtikrinama, kad įmonės veikla nekenks dirvožemiui, neužters vandenių, oro, neskleis kenksmingo triukšmo ir nenaudos pernelyg daug vandens, kad nesukeltų grėsmės priegai prie švaraus geriamo vandens, neapsunkintų galimybės naudotis sanitariniais įrenginiais ir nepakenktų žmonių sveikatai. Turi būti dedamos pastangos mažinant išteklių naudojimą ir atliekų kiekį.

Turi būti vengiama ir kitokios aplinkos taršos arba bent stengiamasi ją sumažinti. Turi būti užtikrinama, kad įmonės veikla nepakenks biologinei įvairovei.

18. Atsakinga tiekimo grandinė

Įmonės turi užtikrinti, kad šio Etiško elgesio kodekso nuostatų būtų tinkamai laikomasi visoje jų tiekimo grandinėje ir kad jų laikytųsi jų verslo partneriai.

19. Pranešimo sistema

Įmonės turi įdiegti vidaus pranešimų apie šiame Etiško elgesio kodekse įtvirtintų standartų pažeidimus sistemą. Apie pažeidimus informuojantys asmenys negali dėl to nukentėti ar būti diskriminuojami. Turi būti garantuojamas konfidencialumas.

20. Pagalba

Jei įmonių veikloje ar jų tiekimo grandinėje kyla grėsmė, kad bus padarytas ar jau padarytas šio Etiško elgesio kodekso pažeidimas, įmonės privalo nedelsdamos imtis visų įmanomų veiksmų, kad pažeidimas būtų kuo greičiau nutrauktas, sustabdytas, užkirstas jam kelias arba kuo labiau sumažintas jo poveikis. Įvykus bet kokiam šio Etiško elgesio kodekso pažeidimui, prašome apie tai informuoti GBY.

21. Auditai

GBY turi teisę, atsižvelgiant į riziką, ir tiek, kiek iš tikrųjų reikia, tikrinti, kaip laikomasi šio Etiško elgesio kodekso. Verslo partneriai turi pateikti visą reikiamą informaciją ir paaiškinimus ir sudaryti sąlygas GBY atlikti vietos apžiūras verslo partnerio įmonėje su sąlyga, kad apie tokią patikrą jis buvo tinkamai informuotas iš anksto. GBY gali pavesti šį patikrinimą atlikti ir trečiajam asmeniui, įsipareigojusiam laikytis konfidencialumo. Tokių patikrinimų metu įsipareigojama laikytis įstatymuose numatytos asmens duomenų apsaugos, taip pat saugomos verslo partnerio verslo ir komercinės paslaptys.

22. Pažeidimai

Pažeidus įsipareigojimus, kylančius iš šio Etiško elgesio kodekso, GBY turi teisę nustatyti tinkamą terminą pažeidimui pašalinti ir, jei per šį terminą pažeidimas nepašalinamas ar atsisakoma tai padaryti, GBY turi teisę atsisakyti sutarties arba ją nutraukti. Jei pažeidimas yra sunkus, nustatyti termino nebūtina. Atsisakius sutarties arba ją nutraukus, GBY neprivalės verslo partneriui atlyginti su sutarties atsisakymu arba nutraukimu susijusios žalos.

GBY įsipareigoja laikytis etiško verslo principų ir stebi, kad šiame dokumente išvardintos nuostatos nebūtų pažeidžiamos.

Už šio kodekso principų laikymosi stebėseną GBY atsakingas UAB GBY Direktorius. Kiekvienas, dirbantis mūsų įmonėje ar su ja, yra supažindinamas su šiuo dokumentu, kad žinotų mūsų veiklos principus ir mūsų tikslą jų siekti.

Apie abejonių keliančią veiklą ar pažeidimus etiško verslo elgesio srityje galite pranešti kreipdamiesi tiesiogiai į už šį kodeksą atsakingą asmenį ar rašydami laišką trust@gbya.lt arba anonimiškai - GBY vidiniais pranešimų kanalais, pasiekiamais GBY interneto puslapyje. Visi pranešimai apie galimus pažeidimus nagrinėjami išlaikant konfidencialumą, pagal pranešimo kanalo informacijos gavimo ir nagrinėjimo tvarką. Nustačius politikos nuostatų neatitinkančius veiksmus, nedelsiant imamasi drausminamųjų priemonių.

Šis kodeksas peržiūrimas kartą per metus ir esant poreikiui atnaujinamas.

Patvirtinta:

UAB GBY Valdybos nutarimu 2023.02.23